

ELHANYAGOLT BÁNYATÓBÓL KÖZÖSSÉGI TÉR

NAGYBIVALYOS HORGÁSZTÓ

Él az emlékeimben egy tó, nem messze Várpalotától, a sok-sok tó „országának” egyik tava, a maga 40 hektárjával a legnagyobb. Jó csukás víz hírében állt, így egy téli napon, valamikor a 2000-es évek elején, úgy döntöttem, hogy próbára teszem a vizet, és saját magamat is. Számtalan lék jelezte az előttem érkezők próbálkozásait, fúrtam melljük még párat, de nem jártam sikerrel. A kis, komfort nélküli halórházban, summázva a sikertelenséget, búcsúzkodtam, amikor a tógazda közelben bevetett botjának úszója eltűnt a lékben. A tógazda nagyvonalúan átengedte a lehetőséget, így általam került kifogásra a jogosan őt illető zsákmány. Nem volt nagy jószág, de nem is ez volt az érdekes, hanem az élmény és a tógazda szívélyessége.

Szöveg és kép: CSÁSZÁR ERZSÉBET

A hátsó öböl

Nagy Sándor
tógazda

Kapásra várva

Még párszor visszatértem a tóra versenyzőként, itt került először megrendezésre az azóta versenysorozattá vált Női Országos Pergetőbajnokság és a Csónakos Pergető OB-nak is helyszíne volt a tó. Ezeken az eseményeken több-kevesebb sikerrel vallattam újra a vizet.

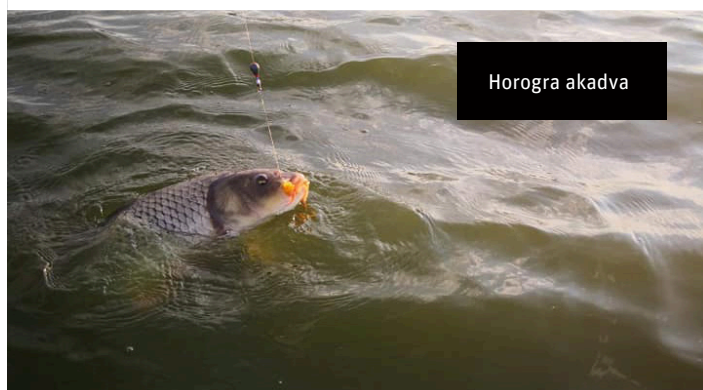
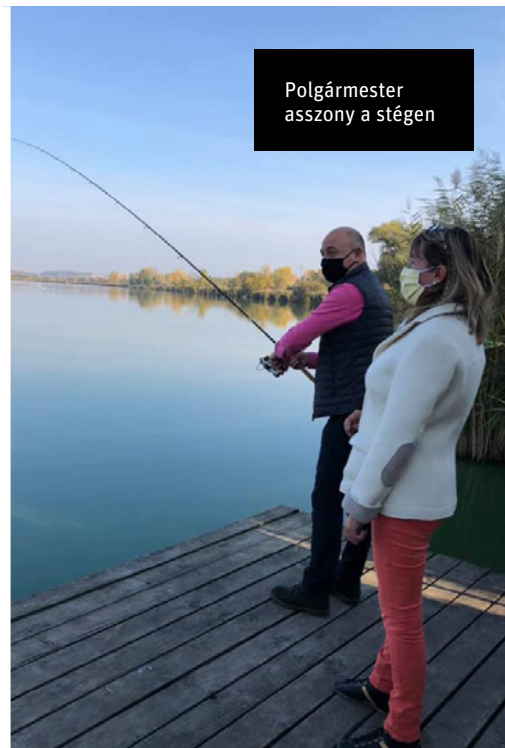
Aztán, noha mindennapjaim részét képezte horgászbotosként a horgászat, hobbi szinten egyre kevesebb időm maradt foglalkozni vele, így a tónak már akkor is érzékelhető fejlődéséről sem tudtam semmit.

Közelebbi kapcsolatba akkor kerültem a Nagybivalyos Horgász Egyesülettel és Nagy Sándor elnökkel, mikor a Bakony-Balaton Horgász Szövetségnél kezdtem dolgozni. Az egyesület a 2004-es megalakulása óta tagja a szövetségnek, az alapító gyűlésén az akkori (még HEVMESZ) elnöke személyesen is részt vett. Szövetségi munkatársként már a szemem előtt zajlottak az események és az a hatalmas fejlődés, ami a tavon az elmúlt években végbement.

A bányató keletkezése hatvan-hetven évvel ezelőttre tehető, nevét a területén legelésző bivalyokról kapta. Mint sok más környékbeli víz, így a Bivalyos is az alatta lévő lignitbányák vizének kiszivattyúzása során keletkezett. A tavakat elválasztó

gátak a bányából kijövő meddőkből jöttek létre. Vízutánpótlásukat egyrészt a Bakonyban összegyűlt csapadék, illetve az időközben új erőre kapott források biztosítják. A tavak a Várpalotai Bányász Horgász egyesület kezelésében voltak (S-II, Sárrét, Nagybirkás, Beszáló stb). A privatizáció során a tavak a Nagybirkás kivételével mind magánkézbe kerültek, különböző hasznosítási formákkal. A Nagybivalyost a tulajdonos jet-skizésre használta. Ebben az időben nyerte el mai vízterületét a keleti részén megépült gáttal, így az eredendően 60 hektáros tóból 40 hektáros lett, és maradt Nagybivalyos, míg a kisebbik, 20 hektáros rész új tóként az Inota 30 elnevezést kapta. A választást követően a környék legnagyobb vízfelületével büszkélkedhet.

A tó megújítása 2004-ben kezdődött, Nagy Sándor elnökségével, az akkor megalapított Nagybivalyos HE létrejöttével. Az elnök négyéves kora körül édesapja mellett ismerkedett meg a horgászattal, később öccsével vallatta az Ozora környéki vizeket, a Molnár-tavat és a Siót. 14 évesen már nagy csukahorgász hírében állt, ritkán tért haza üres szákkal. Nem tartja magát elsősorban pergető horgásznak, szívesen feederezik, rakózik, a bojlizás az egyetlen, amit inkább csak versenyeken művel.

- **Többre** értékelek párórás pergetést, rakózást, feederezést, még akkor is, ha nem fogok semmit, mint napokra leülni bojlizni- meséli, amikor erről faggatom.

És ha már versenyek, a 2004-ben induló horgásztatással egy időben megkezdődött a tó máig jellemzően gazdag versenyélete is, még abban az évben megalapították a Nagybivalyos Kupát. Évi 15 verseny fér a versenynaptárba, a Nagybivalyos Kupa mellett a másik kiemelkedő versenysorozat a King Baits Kupa, melynek egyik jellemzője, hogy nem egy horgászmodszere épül. Az évi kilenc rendezvényből négy forduló fenekezős, négy forduló úszós, egy pedig szabadon választott módszerrel teljesíthető. Ezek mellett bojlis versenyeknek is helyet ad a tó, ilyen a számukra kiírt Nagyhalfogó verseny. A Nagybivalyos Kupán, de emellett még számos más versenyen a tógazda is részt vesz.

2005-2010 között az SII-es tavak is a Nagybivalyos része volt, ebben az időben került sor nagyobb, országos versenyek megtartására, itt rendezték a Csónakos Páros Pergető OB egyik fordulóját is.

A tavat 1998 és 2004 között főképpen a jet-ski szerelmesei használták, s emiatt eltávolították a stégek nagy részét; a déli oldalon mintegy 250 x 700 méteres terület teljesen akadálymentes. A többi részen a látható stégeken kívül még sok stégláb és bedőlt bódé nyújt jó búvóhelyet a halaknak.

A halállománya jellemzően kárászból, pontyból, amurból, balinból, csukából, süllőből és harcsából áll. Ragadozók tekintetében elsősorban a csuka a jellemző, próbálkoztak intenzív süllőtelepítéssel is, de mivel a víz erősen hajlamos az algásodásra, a süllőnek nem kedvez, párórás oxigénhiányos állapot is megtizedeli az állományt, a folyamatos vízforgatás ellenére is. Így történt ez 2006 nyarán. Több hetes kánikula hatására a víz 31 Celsius-fokosra melegedett, a vízibolhák felszaporodtak, kiettek az algákat - emellett rengeteg oxigént fogyasztottak, majd egy hirtelen légnyomás-csökkenés miatt a felszabaduló iszapgázok négy nap alatt gyakorlatilag kipusztították a tó halállományának nagy részét.

A vízibolhák eltűnése után két nappal már apróbb kárászokat lehetett fogni, majd ezt követte egy pontytelepítés, melynek során több mint 100 mázsa halat helyeztek a tóba. A pontytelepítés folyamatos azóta is, főképpen a nagy pontyok van a hangsúly, évente mintegy 50 darab, 5-10 kilo körüli ponty kerül kihelyezésre.

A tó halállományában megtalálható a compó, az aranykárász, a tokhal és a koiponty is, állományuk a helyi horgászrend alapján védett, a fogást követően azonnal vissza kell kerülniük élőhelyükre! A halállomány védelmében 2020-tól a horgászrend részeként a bojlisoknak csak szakáll nélküli horog használata engedélyezett, a más módszerrel horgászó

Az interaktív tábla

A halórház

Kezdődik az ismertetés

horgásztársaknak ajánlott. A 900-1000 mázsára becsült halállomány védelmét szolgálja a tó körbekerítése, a kamerarendszer, a halőrök folyamatos jelenléte, illetve az éves jegyesek kvótarendszere. A napijeggyel horgászók számára csak sportjegy kerül kiadásra. Ami a tó rekordlistáját illeti: balin: 5,3 kg; ponty: 18,1 kg; csuka: 12,7 kg; amur: 16,5 kg, süllő: 8,7 kg.

A 70-80 fős éves jegyes létszám alkotja stabilan az egyesület gerincét, a Nagybivalyos HE a tavalyi évben ezzel együtt közel 400 fős taglétszámmal büszkélkedhetett. Az egyesület a kezdetek óta együtt működik a Bakony-Balaton Horgász Szövetséggel, az állami jegyek kiadásán túl a Szövetség egyik vizsgáztató egyesülete is. A halórházban a technikai alapfeltétel adott az új rendszerű horgászvizsga letételéhez, a MOHOSZ támogatásait kihasználva az eszközállomány is folyamatosan bővül, jó minőségű internethálózattal rendelkezik. 2020-ban 125 új horgásztársat sikerült avatni, az eredményes vizsga után.

És apropó, halórház... Az egyesület életében mindig kiemelt szerepet játszott a közösségépítés. Ezt jól példázza a nagyszámú verseny, illetve a 2005-2006-ban megrendezett Tófesztivál is. A 2005-ös eseményen 5000 fő vett részt, ahol nemcsak a szokásos horgász- és főzőverseny várta az idelátogatókat, hanem koncertek és tűzzsonglőr-bemutató szórakoztatta a közönséget. De mindehhez kell egy bázis, aminek híján volt az egyesület. Ennek az ötlete fogalmazódott meg 2016-ban, amikor felvették a kapcsolatot a Várpalotai Önkormányzattal, Campanari Talabér Márta polgármester asszonnyal, aki felajánlotta, hogy segítséget nyújt a civil szervezeteknek kiírt pályázatokon való részvételben. A beszélgetés után nem sokkal került kiírásra az a turisztikai fejlesztési pályázat, amibe az Önkormányzattal közösen az egyesület belefogott, és 2017-ben megnyerték a pályázatot. Ennek segítségével nemcsak a halórház újult meg, de több más fejlesztés is megvalósult. De vegyük sorra!

A 2019-ben elkezdett építkezés különleges épületet eredményezett. A ház gyakorlatilag szalmabálából áll, a szerkezet stabilitását faváz szerkezet adja, kívül-belül pedig agyagburkolat borítja. Környezetbarát, a szalmának köszönhetően télen-nyáron kellemes hőmérséklet uralja, minimális fűtési igényel, a technológia által a ház szellőzése is folyamatos. A tógazda végig jelen volt az építkezésnél, ahol tudott segíteni az országban egyedülálló halórház megvalósításában.

A pályázat része volt egy tanösvény létrehozása is. Ami nem meglepő módon szintén nem szokványosra sikeredett. A tó partján végigfutó úton, kezdve a halórháztól, fából faragott

szobrok mutatják be a tó és környékének élővilágát. Az elhelyezett táblákon festmények jelenítik meg a jellemző fajokat. A szobrokat a Jenőben élő Bálint József faragó készítette, aki kora gyerekkora óta foglalkozik faragással, művei számos hazai település köztereit díszítik, 2019 óta a Magyar Kultúra Lovagja. A Nagybivalyos szobrainak elkészítése és különlegessége, hogy kanadai mintára 2006 óta láncfűrészrel „farag”, csak az utolsó simításokat, finomításokat végzi hagyományos eszközökkel. A madarakat, halakat és emlősöket ábrázoló festmények Zsoldos Márton bakonyinai természetfestő munkái, képei élettel teliek, köszönhetően a gouche technikának, a tempera alapú pigmentáltabb művészfesték használatának. A tanösvényhez kilátó is tartozik, melyről távcsővel figyelhetjük meg a tó élővilágát, készült még fából egy interaktív tábla a művész képeivel, mellyel játékosan bővíthetjük ismereteinket.

A megújult halórház és a hozzá kapcsolódó tanösvény átadására 2020 október 28-án került sor, nyílt nap keretében, gazdag programokkal. Az ifjabb korosztály boldogan vette birtokba a két, fitness elemekkel gazdagított játszóteret. Az átadáson részt vett Várpalota polgármester asszonya, aki leült a férjével horgászni is. Az ünnepségen jelen volt Besenyei Péter műrepülő világkupa győztes, Kontrát Károly, a Belügyminisztérium parlamenti államtitkára, Polgárdy Imre, a megyei közgyűlés elnöke is. A tó megközelíthető a 8-as főútról, Várpalota belterületén, Ősi község felé kanyarodva, a vasúti síneken átkelve műúton két kilométer, majd a bányaépületnél balra fordulva érjük el.